

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discvrsvs XXII. De Venia Inimicis impertienda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45964](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45964)

commissa concernit, timeo etiam atque etiam, ne aeternum peream, cum modum non sciam, quo pro ijs satisfaciam. Vobis ne istud quidem levamini esse poterit, quod expiaveritis noxas à vobis admittas; unde mirum in modum conturbatio vestra crescet, cum aquis undique confluentibus vos obrui videritis ac suffocari. *Torrentes iniquitatis conturbaverunt me.* Quod si Deus justissimè Irà succensus vos ipsos etiam aeternis ignibus addiceret, qualis ac quanta vestra in abyfso

illa foret desperatio! O quantis cecitatem vestram lamentis detestaremini? quoties admorderetis labia, eod quod verbis meis fidem non dedissetis! Et tamen quam est facile, ut malo hoc malorum gravissimo involvami- ni? *Qui ruinà latatur alterius, non erit impunitus.* Quod si non evadat impunitus, qui aliud non agit, quam quod ad vicinæ domus incendium gaudio efferatur, quid illo fiet, qui ignem ipse subje- cit?

DISCURSUS XXII.

De Venia Inimicis impertienda.

Vereres quidam Aethiopia Populi in more positum habebant, omnem certo quodam anni die ignem extinguere, & postmodum novum reac- cendere, quem scilicet ipse Rex elicuif- set; paràmque mortis in eos statue- rant, qui aliunde sibi, quam à manu Regis, ausi fuissent providere. O quam beata foret Christianorum Na- tio, si morem hunc laudatissimum modo quodam spiritali ac mystico observaret! Cuperem vehementer, ut hic ille dies foret, quo, si quis corde suo Iræ ac inimicitiaë flammam adver- sus proximum suum concepisset, om- nem illum alienationis ignem extin- gueret, & de novo sibi igne provide- ret: non ad alium tamen quemquam,
R. P. Segneri Christi, Instr. Tom. I.

quam ad Christum Dominum novæ hujus flammæ gratiâ accederet, atque ab eo ignem illum exposceret, qui ut eundem in terris reacenderet, ab us- que Cælo se demisit: *Ignem veni mit- tere in terram, & quid volo nisi ut ac- cendantur?* Eia igitur, Auditores dile- ctissimi, de Charitate nobis provi- deamus; condonentur invicem inju- riæ hæcenus illatæ & acceptæ, tol- lantur inimicitiaë, Pax novo fœdere statuatur. An est quisquam vestrum, qui vocis tam justis non annuat: si quis est, aures mihi suas attentus commo- det, dum pluribus demonstro, quod, qui pacem negat alteri, sibi eam neger, & suismet re verissimâ sit hostis, qui hostem se alteri proficitur.

II. Tres in species Pacem distin- guit S. Thomas; scilicet quam cum Deo tenemus, quam nobiscum, & quam

SEGNERI
Christianus

quam cum Proximo, quas omnes sibi negat, qui cum Proximo in gratiam redire detrectat. *Quam sibi igitur*
S. Cypri. pacem premitunt inimici fratrum? ait
d. 30. r. neque ad Cain.
 S. Cyprianus. Et quidem quod Pacem cum Proximo habendam concernit, non est quod dicam, eam enim Vindictæ cupidi non querunt; de gemina altera loquamur; & primum quidem de Pace, quam quis secum habet, & quam hi sibi ipsis negant.

I.

III. *Quid igitur est Pax?* Respondet S. Thomas loco citato; *tranquillitas ordinis*: ita, ut si res fuerint in corde hominis turbata, Pax esse non possit. Jam verò, quæ major esse turbatio potest, quam cum Rationi, ad quam hominis spectat gubernatio, Passio tam turbulenta ac plena impetu, qualis est Ira, dominatur? Omnes inordinate Passiones in corde nostro faciunt, quod in mari venti, sùs de que vertunt omnia. *Impij quasi mare*
Isa. 57. fervens, quod quiescere non potest. Longè tamen magis Ira desævitur, quæ inter affectiones nostras, ut inter ventos Typho, tenet principatum; ut enim ille ventorum fuit atrocissimus jam tum, cum nascitur, magnus; ita & Ira se habet, Alia vitia cor humanum sollicitant, Ira præcipit, & statim magna est, cum esse incipit. Cætera vitia per incrementa proficiunt, ac non paulatim procedit Ira, sed dum incipit, tota est. Ex quo argumentum capite, quanti sint fluctus, quos in cordis turbati sine ciet Ira, quàmque procul omnè requiè in fugam agat, Id

Seneca l. 3. de Ira. r. 1.

quod magis confirmatur, quando Ira in odium degenerat, ut in Basiliscum serpens; Ira liquidem, rationem saltem audit, quamvis auditam non loquatur; odium ne audit quidem, unde etiam profusus intractabile evadit, insanabile penitus, & ita hominem demeritat, ut non refugiat, jugibus se planctibus conficere, dummodo is qui odit, non rideat. Subijcite animi vestris hujusmodi hominem Iræ excruciatum, quem sua indomita Passio omnis onerat; à conventibus abstinere, ab hominum commercio subduci, ad insidias ubique locorum, etiam inter Amicos, timendas adigit, non tantum amarissimo quotidie felle patitur, sed ipso etiam lecto & stragulis somno privatur. An vindictam Inimici ipsi graviores ac immaniores possunt sumere de isto homine, quàm deus ipse sumat, hostis ipse sibi, quam quisquam alius esse possit, crudelior?

IV. Subitanimum, quod de ebullentibus quibusdam civitatibus audire me memini: hæc, ut no se hostibus permitterent, se ipsas longè majoribus calamitatibus afflaxerunt, quàm ab hostibus captæ ac diræptæ exceperunt. Cives Saguntini in Hispania, quod se Annibali nolent tradere, postquam abominabiles quoque sordes in cibum admiserant, urgente fame, mutuis denique caedibus se ipsos sustulerunt, mutis quoque ac ædibus, que supererant, nequid de Sagunto hostis haberet, sub idem tempus concremaris: & sic ea sibi mala ipsi intulerunt, quæ à victoribus inferenda vix timere poterant ac sustul-

castri. Imago hac est turbati cordis, quod majorem longè sibi noxiam molitur, quàm Adversarius quisque infensissimus. *Grave est saxum, & onerosa arena, sed ira stulti utroque gravior.* Desiderium vindictæ quacunque rupe Alpium gravius est, & quocunque monte arenoso ponderosius, non solum alijs, sed ipsi etiam Iracundo, qui omnium primus debet seipsum sustinere: *scilicet ipse stultus.* ait Litanus. Volunt Jura, posse furentibus aliquid de pœna remitti, etiam si atrox satis scelus admiserint, eò quòd ipse furor miseros satis plectatur ac puniat. *Potesi de modo pœna eorum dissimulari, cum satis furore ipso puniantur.* Pari ratione, qui toti in eos sunt, ut modos se vindicandi, injuriarum sensum prodendi, & par pari reddendi excogitent, alia mulctari pœna non deberent; cum ipse eorum furor, & quam hinc degunt, plena angoribus vita satis magna pœna sit. Si Divites sunt, opibus suis frui non possunt; si Pauperes sunt, suis se sudoribus sustentare non possunt; necesse est eos à suis migrare, exules voluntarios, aliàs etiam coactos; & postquam aliorum bonorum omnium jacturam fecerunt, parati esse debent ad sanitatem, quin vitam adeò ipsam amittendam. Observant Philosophi, quòd animalia illa, quæ bile minus abundant, proportionem quadam etiam vitam diutius protrahant; siquidem Ira ignis est, qui eum, à quo in sinu fovetur, certius quàm quivis alius ignis consumit. Verbo, quò plus Iracundiæ ac turbarum animo vestro

fovetis, tantò etiam plus doloris ac ærumnarum experiemini; sicut contrà, quantò plus Christianæ mansuetudinis in eundem admiseritis, tantò amplius sincerâ Pace gaudebitis. Veritatem hujus rei comprobabit eventus, quem vestræ salutis studio jam nunc recensebo.

V. Militum nonnemo publico in foro injuriâ ab altero fuerat affectus. In hac nihil illi intolerabilius visum, quàm quòd se ulcisci confestim non licuerit; nam qui magno numero præfentes aderant, tamdiu furentem detinuerunt, quoad is, qui injuriam fecerat, in tutum se reciperet. Quo factum est, ut miser insani furoris flammis intus conflagraret: ut proinde mitigaret incendium intestinum, Passioni suæ tantum indulgit, ut palam juratus assereret: se nec capillum, nec barbam, nec unguis refecturum priùs, quàm de hoste se suo ulcisceretur. Tres ipsos annos hæc tenuit insania, sic ut quam animo, hanc jam etiam vultu toto, & habitu referret silvestrem bestiam. Inaudijt tandem, hostem, à quo læsus erat, tridui tantum itinere distare in certa ejus Provinciæ urbe; cum mox quasi ad nuncium omnium jucundissimum exhilaratus, conscenso equo, & telis omnis generis obarmatus jurare denuò institit, equo se non descensurum, dum locum vindictæ destinatum attingisset. Vos jam judicate, an probè fessus eò appulerit; appulit tamen: & resumptis ab ipso furore viribus, pro quiete, quam capere oportebat, obambulare forum cœpit, quòd eo

Qq 2 potif.

*Donl-
trian.
Padag.
Christ.*

EGNERI
IO Christianus

potissimum loco speraret sibi Adversarium obvium habiturum. Sed ò inscrutabiles Divinæ Providentiæ vias ! Sors tulit, ut eadem in civitate optimæ frugis plena Missio, ut vocamus, haberetur, eadēque ipsā in horā Præco verbi Divini pegma eam in rem paratum in foro conscenderet, ex quo populum ad penitentiam cohortabatur. Cū jam faceret Orator verba faceret, milas magis curiositate spectaculi, sibi profus novī, ductus, quā pietatis veræ studio ad auscultandum accessit. Disposuit autem Divina Bonitas, quæ illo loco feram hanc expectabat, ut de condonandis mutuo injurijs etiam gravissimis, deque præmissis maximis, quæ manerent sic condonantes, tum sermo haberetur. Er fuit planè opportunissimum, quòd omnia, quæ à Præcone verba fiebant, Militi viderentur in se solum prolata, & oratio publica in unum se directa : unde post multam digladiantium inter se affectionum luctam decrevit tandem dare locum Gratiæ. Hinc finito sermone ac concione dimissa ad pedes Sacerdotis, qui verba fecerat, se abiecit, & ut consistentem audiret, rogavit, pollicitus, Pacem se daturum proximo, quā à Deo ipse efflictim postularet. Neque hoc contentus, statuit, magno aliquo beneficio illatam sibi injuriam compensare. Quam ob rem cū intellexisset, hostem suum ob æs alienum carcere detineri, rarā admodum beneficentiā, divendito, quo advectus erat, equo & armis, nominibus expunctis, libertati eum asseruit, tanto

cordis sui jubilo ex actione tam generosa, ut solatium non fatis caperet, & in posterum inimicum hunc suum inseparabilem vitæ suæ comitem alioquin, quem tanto tempore ad mortem investigarat,

VI. Expendite nunc in utraque Militis hujus conditione, & cū inimicitias gessit, & cū pacem ac veniam concessit, bellum ac turbas animi, qui inimicitias fovet, pacem verò & tranquillitatem ejus, qui odium posuit. Quæ unquam injuria eum ita afflixisset, ut afflixit odium, quo flagravit ? & quæ unquam Vidua tantam ei consolationem attulisset, quantam attulit impericia venia ? Discite igitur exinde, nullam meliorem rationem secummet ipso pacem habendi inveniri, quā eadem cum proximo tenere ; & ex illud, quod in inimicitias exardescit, globis illis ignea peste fartis esse simillimum, qui sæpenumero omnia sua levitæ alteri nemini, semper tamen sibi nocent, dum in mille demum fragmenta dissiliunt. Id quod solum sufficere potest ad obturanda illorum ora, qui Christi non verentur Legem carpere, tanquam veterem multo rigidiorē ; quæ tamen Lex Gratiæ non appellabatur, sed rigoris & austeritatis. Verum est, Antiqua Lex majorem iræ licentiam patuisse : *audistis, quia dictum est, oculum pro oculo, dentem pro dente*, quā tamen Lex nova penitus tollit, ac interdicit : *Ego autem dico vobis non resistere malo*. Sed hoc ipsum est, quod Legem novam in praxi dulciorem facit, quā

Antiquam : Jugum Christi, nisi quis illud prius superbe excusserit, quam fuerit expertus, semper magis ac magis leve videbitur : maxime ex isto etiam capite, quod longe facilius sit, pacem animo asserere omni penitus rancore, omni alienatione extincta, quam si vel tenuis scintilla viva relinquitur. Verissimum est, Legem Christum restrinxit, sed quam ob causam ? *ut majore labore nos liberaret,* ait S. Joannes Chrysostomus, & faciliorem redderet Legis observationem; quod in re nostra quam maxime accidere consuevit, in qua longe est facilius, omne omnino Odium deponere, quam illud moderari. *Inimicus si invenerit tempus, non satiabitur sanguine.* Medicorum judicio dolores humani corporis acutissimi ex bile originem trahunt; obtusi ex phlegmate; id ipsum etiam in animo evenit, cum dolet. Sensus malorum nostrorum remissior sit ex patientia, quam in ijs tolerandis exercemus; intensior autem ex impatientia; & idem nobis accidit, quod feris, cum in laqueos incidunt, quæ quod plus laborant se extricare, & in libertatem asserere, tanto magis se implicat atque intrin-

I I.

VII. Et tamè damnū, quod hæcenus exposui, omnium minimum est: Quia si vindictæ studium non aliam, quam quæ nobiscum ipsis nobis est, pacem tolleret, tolerabile id foret. Pessimū est, quod illam etiam pacem eripiat, quæ nobis cum Deo intercedit, dum illius Gratiā concessim aufert;

Non potest habere placatum Deum, qui d. 96. cum fratre non habet pacem. Ubi, ut Neque me bene percipiat, considerare vos ad Caes. velim, quod non in omnibus semper cordibus idem odium reperitur. Ferræ, ait Aristoteles, quæ in Europa sunt, communiter fortiores ac robustiores sunt; in Asia autem crudeliores, in Africa denique Monstruosiores. Ita in animi Passionibus fermè se res habet, maxime in Odio. In quorundam cordibus plus humani habent, in aliorum plus belluini, in nonnullorum plus monstrofi. Invenietis non neminem, qui litem & jurgium vel cum sui ipsius umbrâ moveret (tam læta est impotens) quique omnem suum honorem in vindicandis injurijs collocet & cædibus, feritatem & truculentiam gloriam suam reputer. De hoc manifestum est, pacem illum cum Deo non habere; sed tanquam monstrum inter Peccatores, illam quoque pensi non habere; & ideo de hoc hominum genere plura dicere super sedemus. Alij sunt, qui pacem cum Deo non vilipendunt, sed quia animales magis, quam rationales sunt, non dubitant etiam cum Divinæ Gratiæ jacturâ Passioni suæ obsecundare, quâ quidem privatos se & agnoscunt, & dolent, sed non quantum satis est ad eos in semitam reducendos. Et de his etiam supervacaneum duco pluribus agere: hi enim, cum à Sacerdote sibi dici audiunt, ituros illos denique, nisi injurias condonent, ad Infernum, stultè profus respondunt: *Illud fiet, quod Deus voluerit*: tantum in instituenda vitæ suæ ratione belluini habent.

Qq 3

EIGNERJ
IO Christianus

habent. Solùm igitur restat de illis porro differere, qui, cum irascuntur, plus aliquid hominis retinent: quia ex una parte volunt inimico veniam impertiri, ut boni Christiani; ex altera parte, si res suis momentis libretur, non impertiuntur: & ideo apparentibus rationibus inducti sibi persuadent, omnem in corde Inimicitiae ignem extinctum esse, cum tamen fumum vel ipsi observent. Hi cum Deo pacem habere se autumant, quam tamen perquam facilè est eos non habere: & ideo hos periculi commonefaciam, in quo eorum fiducia versatur, ne miserè fallatur; propter geminos scopulos sub aquis latentes, duarum scilicet omissionum, quæ, quamvis à quàm paucissimis observentur, valde tamen sunt culpabiles: ad hos allidi ipsis facilissimum est, & cum tot alijs luctuoso sanè naufragio mergi. Prima harum omissionum est, quæ Inimicos suos salutare detrectant, cum deberent; altera, dum scripto veniam dare abnuunt. De utraque res postulat, ut accuratè vobiscum agam.

VIII. Quantum ad primam; ante omnia scire oportet, quòd non solum licitum non sit, proximum nostrum, propterea quòd nos offenderit, odio habere: *Non oderis fratrem tuum in corde tuo*: Sed quòd etiam illicitum sit, odij in proximum concepti aliquod foris signum edere: ex qua ipsa ratione etiam inimici ab illo officiorum genere excludi non possunt, quæ communia dicuntur: hoc est à talibus Charitatis contestationi-

bus, quæ personis omnibus ejusdem communitatis aut conditionis sine discrimine exhibentur: hoc enim de precepto est. De consilio quidem est, ea Inimico benevolentiae signa specialia, ac extraordinaria præstare, quæ nemini debemus: præceptum tamen tenemur, ne communia & omnibus debita negemus; ut, quæ foris apparent, internis respondeant. In corde autem neminem Inimicorum ab amore, qui proximo in communi debetur, excludere possumus; ergo neque exterius; quæ causa fuit, quare Christus, cum exemplum cælestis Patris sui etiam in perduelles benevoli afferret, non nisi illa beneficia allegaret, quæ omnibus sunt communia, scilicet: *Solum suum ovem facit super bonos & malos, & plus super justos & injustos*: ut notum nobis faceret, quousque se porrigat vera obligatio amandicem, qui nos odit: ad amandum scilicet amore illo communi, quem exhibemus illi, qui nos amat. Jam ut ad propositum redeamus, quamvis salutare proximum nostrum, naturæ suæ sit signum benevolentiae specialis & extraordinariae, quod non cadit sub preceptum; nihilominus tamen si quoscunque alios cives & gentiles vestros salutare estis soliti, non poteritis hoc ipsum benevolentiae signum ei, qui vos offendit, negare, etiam antequàm satisfecerit pro injuria: quia cum omnes alios salutetis, actus iste jam non est amicitiae peculiaris, sed ordinariae & communis, à qua adversarium vestrum excludere non potestis,

Levit.
19. 17.

testis, quin ejusmodi vindictæ genus
exerceatis, quod sufficiens sic, ut
malè affectum animum, contrà quàm
præcipiat Charitas, nemo non possit
certissimâ conjecturâ, nec sine scanda-
lo, assequi. Et hoc longè adhuc ma-
gis verum est, si offensum fors tangat
salutem reddendi, non primò dandi;
tum enim humeros contrahere, &
obverso tergo, ut nonnulli assolent,
salvationem silentio præterire non
inhumanum tantum est & rusticum,
sed & injuriosum; est palàm decla-
rare, vivè etiamnum memoriâ inju-
riam teneri; est negare Proximo non
indebita tantum charitatis officia,
sed debito manifesto defraudare. Nec
culpa se eximunt, qui similibus di-
cendi formulis silentium suum excusant:
*Non ti volo malè; non enim volo offen-
dere; sed eat vias suas.* Non exi-
munt, inquam, se, etsi multi, qui
studiosè se decipiant, credant, se
hujusmodi protestationibus satis tu-
tos esse. Quare autem non valet ex-
cusatio? quia protestatio, ut ut
speciosa, contraria est factò. Cervus
felle caret, viscera tamen adeò amara
habet, ut etiam canes ab illis absti-
neant; & tales saltem sunt, qui ita
loqui consueverunt. Quod si enim
Anatomia subijcerent, forsàn felle
inimicitia denunciat non turgent;
neutiquam tamen bile per viscera
sparsa, occulto scilicet rancore care-
rent, qui amaritudine omnia infice-
ret. Malum illi optatis nullum; at
si malè illi non vultis, quomodo sic,
ut actiones manifesti contemptus in-
dices exhibeatis? Ne, quæso, ne

fidatis vobis. Auditores Dilectissi-
mi; cum eo enim Domino res vobis
est, qui cordium recessus intimos scru-
tatur: *Cordis scrutator est verus:* ac
que ideo, cum coram se charitate va-
cuos conspexerit, odio suo dignos
vos reputabit: *Qui non diligit, ma-
neet in morte: non solum qui odit fra-
trem suum, sed qui non diligit.* Quid
igitur vobis fiet, si fallimini? Dici-
tis, nemini vos malè velle; ego au-
tem, ut ut velim, non possum credere;
cum non videam, quomodo non gran-
dis vindictæ species sit, cum omnibus
agere humanè, omnes alloqui, re-
spondere omnibus, solum adversa-
rium his officijs excludere? Quid faci-
et Ecclesia, ut Sacris interdicitos gran-
di pœnâ mulcet? à commercio eos
aliorum remover, & familiarum cum
cæteris Christianis conversatione in-
terdicit; quin & indignos judi-
cat, quibus alij salutem dicant: *Nec
Ave ei dixeritis.* Vos eadem severi-
tate Proximum vestrum mulctatis:
nec Ave ei dicitis, & postmodum vul-
tis, ne quis silentium hoc vestrum
vindictæ nomine censeat, etiam mo-
menti non levis? Lege Christi obli-
gamini Proximum vestrum fratris lo-
co habere; vos autem pejus quan-
doque accipitis, quàm si foret exte-
rus, Tartarus aut Turca; neque en-
nim difficile vobis accideret, Turcam
salutantem resalutare; Christianum
autem murâ salute impertiendâ ho-
norare dedignamini, quia vos offen-
dit. Omnino igitur odistis illum.

IX. Malum auget, quod non Ad-
versarius tantum vester, sed quicun-
que

EGNERJ
IO Christianus

que ei necessitudine quadam juncti sunt, ut ut partem offensæ in vos exercitæ nullam habeant, imò factam improbent, isthac benevolentia mutua significatione excludantur, & numero Inimicorum eo solùm titulo habeantur, quòd quocunque tandem modo ad eum pertineant, qui vos offendit. An majus odij vestri intestini indicium ac signum exposcitis, eò profundioris, quo magis clausum in fundo hæret? *Ira*, ait Philosophus, *semper in singulos*, concipitur, *Odiùm verò etiam in genera*, & sic latroni, exempli gratiã, irascimur, qui nos publica in via adortus est; odio autem omne latronum genus habemus. Quis igitur vos jactatis, iram vestram non nisi simplicem tantùm Iram esse? Etenim si talis esset, sisteret in eo, qui vos offendit. Dum igitur in totam cognitionem, etiam innocentem, eam extenditis, manifestum fit, furorem illum, qui *Ira* nomine vobis venit, verissimum esse odiùm, odiùmque tam intensum, quòd non eum tantùm, qui injuriam vobis intulit, sed omnes, qui bene illi volunt, invidios reddat ac abominabiles.

X. Addite, quòd *Ira* cum tempore evanescit: *Ira est sanabilis tempore*; & quamvis impetu majore feratur quàm odium, minus tamen est fixa ac stabilis. Quod si igitur *Ira* vestra, *Ira* simplex foret, post menses & menses, ac fortè annos ab injuriã acceptã elapsos, deflagraret. Sed viget illa, ut ex officijs humanitatis, licet facillimis, negatis tamen, abundè patet. Signum ergo est, *Iram* vestram plus

de odio, quàm *Ira* habere: *Odiùm est insanabile*; & senescendo non tantum non infringitur, sed novas semper vires accipit, ita, ut tempus ipsius, quod *Ira* medicinam affert, *Odiò* cedat in alimentum.

XI. Et hanc ipsam ob causam videte, quàm jure ac meritò omissionem istam damnemus ut culpabilem, quam aliqui liberrimè admittunt, dum indignantur proximum suum aut salutando prævenire, aut salutanti responderi. Non solùm qui ita se habet, debita charitatis obsequia Proximo suo negat, qualia sunt officia benevolentia, humanitatis, ac civilitatis; sed facillimum omnino est, ut hæc ipsa ex rancore aliquo non vulgus denegat; ita ut in homine, maxime urbanitatis aliàs studioso, rancore impellat ad urbanitatis leges neglegendas. Et hic primus est scopulus, quem supra monui omni contentione vitandum. Quid de altero dicemus, in quem, qui venianscripto dare possunt, incurrunt? Dici certè non potest, talem superabundantiam Paucis hostibus præstandam lege charitatis præcipi, sed consultur tantùm. Hoc non obstante ostendam, etiam in hoc vado, quòd omnino tutissimum arbitramini, scopulos plurimarum animarum excidio infames reperiri.

XII. In primis doctrinam hanc ut universalem, & pro omni casu obligantem non vendo, quasi verò quilibet obligetur publico Instrumento injuriam sibi irrogatam remittere. Neque enim ignoro, hunc in finem Judices esse constitutos, & magno

Lib. 2.
Rhet.
9. 4.

numero Justitiæ ministros; ut qui gravi injuria provocatus fuit, habeat, quo sine peccato rem deferat, & Jus sibi dici possulet. Dico tamen, non raro contingere, ut, qui præcepto charitatis in alios exercendæ non obstringitur, teneatur quandoque vinculo adhuc majore charitatis erga seipsum. Accidit enim, ut in ipsa praxi nullum sepe numero remedium occurrat, quo conceptum quis in adversarios rancorem ex corde evellat, nisi publicâ hujusmodi reconciliatione, ad quam aliis non obligaretur, animum ad mutæ pacis constantiam obfirmet. Et sic iidem Doctores, qui affirmant, nullâ charitatis erga Proximum lege quemquam teneri, ut memoratâ superius ineundæ pacis ratione utatur, agnoscunt in casu, quem modo ponemus, obligationem quandam charitatis erga seipsum; considerato scilicet gravi periculo damnationis incurrendæ, cui nonnulli obnoxij esse possunt, nisi ad hujusmodi actum, cæteroque non necessarium, animum inflectant. Crocodilorum morsus semper curatu difficillimus habitus est; non aliam ob causam, quàm quòd vulnus, quod dentibus hæc bestia infligit, vix unquam coërat. Quod dentibus laceravit, nunquam sanatur. Similis est morsus odij; unde præstantissimo opus est balsamo, quo cicatrix obducatur, & chirurgo peritissimo, qui omne pus, quod in imo plagæ residet, expurget. Sunt nonnullorum hominum genij tam pertinaces, ut acceptarum injuriarum obliviscantur nunquam; netum quidem, cum vi-

vere ipsi desinunt; vivum siquidem per frequenter tanquam hæredibus toti familiæ odium relinquunt, haud aliter ac aliud vitæ aut professionis genus. Tali igitur indoli hoc opus est balsamo pacis publicæ, & Chirurgi munus obeunt Prudentes Confessarij, qui Pœnitentem adigunt, cum sapienter judicant, eum non aliter posse ad Christianæ vitæ normam ac regulam perducere, quàm si plus aliquid, quàm charitas à Deo præcepta requirat, ultro præstiterit. Ita ferme cum distortis artibus sit, quæ vix aliter erigi possunt, quàm si in latus alteram, à quo desectunt, vi adhibita retorqueantur, & cum stare ipsæ rectæ non valent, ne porro declinent, vinculis ligentur. Id quod imprimis fieri convenit, cum personæ magnæ cujusdam auctoritatis in concordia concilianda laborant, & qui offensæ auctor est, pacem demisere petat, paratus ad Arbitrorum nutum præstare, quidquid ipsi ad abolendam injuriæ memoriam opportunum censuerint: tunc enim, qui offensus est, nullam porro excusationem poterit obtendere: cum omnes in hoc conveniant, quòd Inimicus non modò talis jam non sit, sed nec dici possit, utpote qui faciat, quantum potest, ut ex Inimico in Amicorum numerum referatur.

XIII. Et hoc tantò magis, quòd in negotio tam gravi plerumque offensus vehementer hallucinetur, dum sic arguit: *Potest negari Pax etiam sine Dei offensâ; ergo & ego eam sine tali offensâ negare possum.* Paralogizat, qui ita disserit, Non nego equidem, posse

EIGNERI
IO CHRISTIANUS

Mag. 3.
senr. 4.
20. cum
S. Thom.
& alijs
Doctori-
bus ibid.
& S.
Thom. in
ep. ad
Rom. c.
2. l. 3.

R r posse

posse offensum licitè velle, ut Magi-
stratus suo in castigando Inimico mu-
nere fungatur, scilicet ut hac ratione
vel Adversarius emendetur, vel De-
linquentibus animus infringatur &
audacia, quæ, cum, scelera sua vident
impunita, augetur & crescit. Non
inquam, hoc nego, cum uti dicimus,
in abstracto loquimur; at quòd hîc &
nunc offensi Inimicis suis veniam ne-
gent, hujusmodi rationibus & boni
communis studio inducti, & non ma-
gis odio privato impulsî, hoc enim-
verò admodum difficile est, & reipâ
perquam rarò accidit; cum vix unquâ
inter privatos contingat, ut, cum cau-
sam suâ in tuto locaverint, ita Justitiæ
sint tenaces ac studiosi, ut toto eam
mundo velint resplendescere; idem-
que fere esset, ac si facibus suis Solis

Can. 6.
g. 1. c. si vellent radios juvare: *supervacuis la-*
borat impendijs, qui solem certat faci-
V. Lym. bus adjuvare. Hinc Theologi, quan-
l. c. af do asserunt, quòd licitè omnino pœ-
fert. 8. na Inimici possit appeti, adjungunt
tamen semper, quòd in praxi res hæc
admodum dubia sit ac difficilis; nec
omitunt lectorem monete, gravis de-
ceptionis posse eum periculum incur-
rere. Et certè, si tam esset facile, tali
in eventu omni passionem exuere, at-
que ex sola ratione operari, non capio,
quomodo Sacrosancta Concilia op-
positum unquam supponere potuis-
sent. Scimus autem, quòd Concilij
Can. 93.
d. 90. c.
Oblatio-
nes.
Can. 4.

Carthagiensis quarti prohibitionem
cautum sit, ut ne illorum oblationes
ad Altare acciperentur, qui hujusmo-
di publicam reconciliationem deter-
retent. Concilium Toletanum Un-

decimum etiam statuit, ut *isdem* le-
super sacratissima Communio negan-
tur. Plus voluit Concilium Agathen-
se, scilicet, ut qui reconciliari nollen-
solenni forma Ecclesiæ Sacris amove-
rentur. At non sciebant forsitan con-
nes illi sanctissimi ac sapientissimi Pa-
tres, licere offenso ex Zelo Justitiæ
soli boni publici studio procurare,
ut qui offendit, tanquã reus plebano-
tur: Sciebant omnino, altiori tamen
& plus quàm humanâ prudentiâ,
quod fieri solet, non quod potest
considerabant. Nòrant, quòd Ho-
mines in praxi non ita moveantur
causis ab omni vitio purgatis, educe-
ris, si suis res momentis perpendant,
sed occulto rancore, acerbitate & lo-
yore. Non ignorabant, plus in cor-
dibus spiritum vindictæ possit
spiritum, quem Caedæmon in
nalibus suis follibus animat & indur-
mat. *Halitus ejus pyrras ardens*
facit.

XIV. Non creditis mihi? At claud
adeò indicijs commonstrabo, ut *fidem*
vobismet ipsis habeatis; atque hæc illi
non sunt, quàm hominum illo-
vultus & lingua, qui pacem ac veniam
petentibus impertire reculant. Val-
tum primùm alicujus istorum obser-
vate. Si enim is non dico offensor-
rem suum, sed de familia tantùm illi-
us aliquem obvium habet, ut ut inope-
centem, mox cohorrescit, atrollit
percilia, expallefcit, perinde ac si pestis
infectum offendisset. Et hi jam sunt
illi, qui veniam Inimico negant ex mo-
tivo adeò sincero & puro Justitiæ & Ho-
minam gravidam, ajunt Medici, cum
utro

utero maculatum gestat, plerumque colore admodum vivido esse; at si femellam parturit, colore lurido. Si marem gestat, virido colore est, si feminam, fædo. Quidni igitur ego quoque ex colore lurido, quem in vultibus pertinacis odij hominum observo, possim arguere, fætu malè fortunato eos esse gravidos? *Iratus est Cain vehementer*, ait Scriptura, & *concidit vultus ejus*.

XV. Et tamen signum hoc longè minus est certum illo, quod ex lingua habetur, quæ interpret humani cordis longè est fidelissima. Sermonem apud hos de eorum injurijs movete, mentionem de ijs facite, à quibus offensus sunt; audietis eos remotà omni verecundiâ injurias suas illis, quas Christo Judæi intulerunt, exæquare, & eos, à quibus ipsi offensi sunt, Christi tortoribus comparare. *Proditus sum*, dicunt, *ut proditus est Christus. Ille; & iste mihi Indas fuit. Non est es similis Proditor in Mundo. Quid vobis de isthoc loquendi modo (vilitatissimo tamen) videtur? an putatis credi posse, quod pacem non ex spiritu vindictæ turbido, sed æquitatis placido atque pio rejiciant? Lingua indicio manifestissimo est, quo peccans in homine humor dignoscatur: nam si rubra est, sanguis excedit; si pallida, phlegma abundat; si nigra, atram bilem prodit. *Humorum do-* *minum colorere fert.* Si in hominum istorum cordibus nigerrimum non deliteceret odium, nunquam in tam funestas loquendi formulas lingua solveretur. Et verò re ipsa ex centenis,*

qui in gratiam cum Inimicis redire nolunt, non inveniatis unum unicum, qui, si præter expectationem causam rogetur, ob quam redire nolit, illico nihil hæsitans respondeat: ideo redire detrecto, quia boni communis ratio id requirit. Omnes potius, nullo ferè excepto reponent: injuriam nimis fuisse gravem; non posse se ante oculos ferre Sycophantam talem planè nequissimum; offensam recentem esse, concordiam esse dubiam; Stultorum esse, anguem in sinum immittere, cum procul ab illo quis stare potest. Et cum urgentur vehementius, ad rationes denique à Justitia petita confugiunt; ex quo manifestè apparet, hanc eorum constantiam, dicam, an animi duriciem, revera non ex Zelo inter homines tam raro, sed ex rancore, qui Zeli nomine obvelatur, prodire; ignemque Iræ illius non ex thure, quemadmodum sibi persuadere allaborant, sed bitumine sumere alimentum.

XVI. *Non volo illi malè* (dicit nonnemo) *sed mores illius averfor: peccatum odio habeo; non peccatorem.* Animusne vobis est, qui ita loquimini, etiam coram tribunali Divino hujusmodi dicta affirmandi? Odi peccatum, non odi peccatorem? quomodo peccatum odistis, si illud plus quàm vosmet ipsos amatis? ut illud corde recipiatis, non veremini, omnia & Gratia & Gloria, quæ per omnem beatæ vitæ æternitatem sperare potestis, bona præsentis jacturæ periculo exponere; & videri postmodum vultis peccatum, non peccatorem

Rr 2 o disse

EIGNERJ
IO Christianus

Psal. 49.
18.

odisse? Si videbas furem, currebas cum eo, improperebit vobis Deus, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Vos autem quid respondebitis? Toties (urgetur) in domum alienam intulisti mille dedecora & probra, mille jurgia tuis impudicitijs; & tunc odio peccatum non habebas; nunc autem cum de Inimico sumenda vindicta est, cum reparandae injuriae, & abolendae noxae, quae familiae tuae iniuste sunt, insolito in peccatum odio ferris. Toties cum pravis Socijs tuis ad omne genus flagitij operam tuam junxisti, & peccatum odio non habebas; pejerasti, & peccatum non oderas; egenes expoliasti, & peccatum non oderas; Pupillos circumvenisti, & peccatum non oderas; derisisti pietati praeter alijs deditos, & peccatum non oderas; calumnias intorsisti, insidias struxisti, fraudes machinatus es, manus tuas humano sanguine conteminasti, & in his omnibus peccatum non oderas. Et nunc vas electionis specioso plenum odio haberi vis, cum sis vas Irae ita plenum iniquitate, ut ex omni parte exundet. Procul hinc a me discede; etsi enim vanissimis tuis persuasionebus homines in fraudem induxeris, me autem decipere non valuisti: *Nunquid Deus decipietur, ut homo vestris fraudulentijs?*

Job. 23.
9.

XVII. Nemo sibi persuadeat, quod eodem tempore odisse peccatum & amare peccatorem, res sit tam facilis, ut eam opere exequi pronum sit unicuique. Opus est, Dei dignum corde, & ab hoc, qui sine periculo illud

exercere volunt, disceant oportet. Et o quam imitatu est arduum! magis sane Gratiae auxilio opus est, magis in naturam dominio, quae Gratiae cedit. Si Vir tam fortis, qualis fuit S. Ambrosius, invicem quod sumptus in omnem deinceps vitam suppeditavit infami cuidam sicario, qui ad eum occidendum immisus fuerat, voluisset ex Zelo Justitiae, ut juxta merita suum plecteretur, non multum laborarem, ut crederem, hujusmodi Virum hoc optando recte ac sapienter egisse: at quod homo peccator in hujusmodi casu eadem aequitate procedat, qui nunquam non cupiditatebus suis obsecundavit, virtutem nullam unquam loco & pretio habuit, vitium autem primo ac praecipuo, in quo Gratia infirma ac debilis, Natura robustissima fuit, non possum, ut verum fatear, adduci, ut credam.

XVIII. Pauper quidam rusticus, cum in silvam lignorum colligendorum gratiam profundius penetrasset, filiolum post se in parietinis repturum reliquit: Subito autem cum respiceret, vidit filij sui pedem viperam repente spiris involvi, atque viperam veneno lividam jamjam vulnus illi, ac necem morsu intentare. Ad repentinum hoc periculum Patrem Amorem consuluit, & ictum tam detrum vibravit, ut ejus rei memoria ad seros posteros propagaretur. Ferro siquidem, quod manu gerebat, eminus projecto ita Serpentem in partes dissecuit, ut crus, circa quod Serpens se implicaverat, nulla ex parte laederetur. Similis vobis ictus ten-

Arist.
l. 2.
Ania.
c. 1.

tandus est, si peccatum odisse, à peccante autem non abhorere vultis; unde nemo non videt, quâ arte sit opus. Indubitarum mihi est, fore, ut etiam Sancti cuiusvis, hac in re peritissimi, brachium tremeret, si iustus illi tam periculi plenus tentandus esset.

XIX. Sed quid porro rationes accumulato? Quinam illi sunt, qui publico instrumento contestari pacem recusant? forsitan ex omni populo modestiores, magisque continentiores, ac charitatis studiosi? Dicam. Homines plerumque sunt vitia infames, superbi, homicidæ, Protervi, ac voluptatibus obsecans dediti; & hi postremo præ alijs omnibus: nam, ut ait Seneca, *Ira voluptatibus generatur. Qui effeminarum magis sunt, etiam sunt magis iracundi ac feri: vel quia ex eodem vitio summa feritas erga alios nascitur, & erga se animus extremè mollis; vel quia lascivi in lacuna cordis sui Serpenti infernali gratiorem receptum parant, qui eos ad vindictam extimulat.* Observant rerum naturalium periti, quod omnibus animalibus dentes aut excidunt, aut mutantur, solo porco excepto, qui denem non perdit, aut mutat. Notavi & ego sapius, eos demum ex mortalibus omnium in ponendis Iræ dentibus esse difficillimos, qui porcorum instar semper in cæno sunt: cum his frustra reconciliatio tentatur, nullam hi rationem audiunt, omnem petitionem, unde pax sperari possit, rejiciunt. Manifestum igitur ac clarum est, non adeo pronum quemque ad creden-

dum esse debere, eum, qui veniam, sibi minimè noxiam, utilem Inimico, impertiri renuit, non odio, sed charitate, & publici boni studio moveri. Quia si duo motiva proponantur, ferme id, quod magis est ponderosum, prævalet; non aliter ac ille ex ventis simul spirantibus navem fortitè propellit, qui plus habet impetûs & roboris.

XX. Non cuperem proinde, ut multum rationi huic inniteremini, cui innixi adeo fortes vos arbitramini, ac dicitis: *non odi hominem, sed vitium: Ioh. Qui odit fratrem suum, in tenebris est, 2. 11. & in tenebris ambulat.* ait Apostolus Joannes, *Et nescit, quo eat, quia tenebra occaecaverunt oculos ejus.* Odium ita excæcat, ut, quæ ante oculos habemus, videre nos prohibeat; qui igitur adeo facile illa videbimus, quæ intra nos sunt condita? fit hac ratione, ut, qui passione quadam abripitur, *nesciat, quò vadat,* magnisque passibus ad Orcum properet, cum ad Cælum pergere sibi videtur, & ad Sacrosancta Mysteria accedat bufonis instar veneno turgentis, cum se columbam felle carentem arbitrat. *Caligavit ab indignatione oculus Tob. 17. meus, dicebat Job; Conturbatus est in 7. Psal. Ira oculus meus, aiebat S. David, 30. 10.* Quòd si Sancti ita loquebantur, quæ Peccatorum in hisce eventis erit fors ac conditio?

XXI. Nec difficilis tantum cognitu est Ira, an juxta, an contra rationem feratur, ob hunc ipsum fraudulentum, quo se obteggit, colorem; sed æquè ardua curata; ita quidem, ut

R r 3 S. Tho-

EGNERI
IO CRISTIANUS

S. Thom.
2. 2. q.
150. a. 4.

S. Thomas opinetur; potentia irascibilis impetus magis esse superatu difficilis, quam facultatis Concupiscibilis invitamenta; (quamvis hæc assiduitate, quâ suos stimulos admovent, magis molesta sit) & causam assignat, quod Ira longè plus rationis & exusa, saltem apparentis, habeat, quam Libido; unde sicut minus operationes suas erubescit, ita difficilius etiam, quam de suis Luxuria, dolet; hæc enim, ut larvam, quâ se obtegat, inquirat, ipso tamen nomine suo Inhonestam se prodit. Nulla febris tam curatu difficilis est, ut hæctica; alia enim omnes humoribus sese miscent, eoque accendunt, hæc autem partes solidas invadit; quo fit, ut pertinacius etiam hæreat atque perduret. Sic qui irascitur, nunquam sine ratione irasci sibi videtur; & ideo ignis ille, qui intra medullas succensus est, velut, qui cum quadam convenientia & ratione operandi effervesceat, tam difficulter extinguitur, ut ad usque Infernum quidam illum deferant; & ibi primum intelligunt, pestem se hanc sinu fovisse, quando jam tempus non est illam excutiendi, sed poenas pro ea tam diu retenta tolerandi.

XXII. Hæc ipsa difficultas, quam in emendanda & subigenda Ira experimur, plurimum etiam facit ad tenebras in iracundorum animis augendas & intendendas: etenim, cum in nos Ira dominatur, facile nobis persuademus, citra noxam à nobis fieri, quod facere posse percipimus. Dum

Moral.
1. 3. c. 30.

perturbata mens iudicium sua rationis exasperat, ait S. Gregorius, omne quod

furor suggerit, vestrum putat. Ut ab eo perspicatis, quam multis ex capitibus parum ijs fidendum sit, eorumque responsis, qui irati nolunt vel audire eos, qui de concordia mentionem faciunt, dicuntque: velle se, ut nebulones puniantur; & liberè spargunt, culparum ofores esse se, quin homines culparum reos oderint, perinde ac si affectionibus suis dominarentur hæc aliter, ac Navarchus, qui tranquillo mari temonem dirigit.

XXIII. Quapropter omnino abi re est, tanti rem momenti fortuito eventui committere, & cum quis tanto se potest firmo ac robusto sustinere, caducum atque debilem apprehendere, quocum in præceptis, *in rebus ad salutem Animæ pertinentibus hoc ipso quis peccat, quod certis incerta præponat. Quæ est doctrina S. Augustini. Quando de Animæ salute agitur, convincitur parum amare Animam suam, qui eam in tuto non collocat. Cum Dei amore inimicis vestris injurias remittitis, certi estis, veram erga proximos charitatem in vestris cordibus habitare, adeo splendidi sunt ejus radij, qui translucent. At cum ignoscere non vultis, estis omnino incertissimi; cum longè sit facilius, vos invidiæ ac rancoris impulsu veniam negare, quam amore sustinere. Ut quid igitur veniam dixeritis? plurimum certe interest, securâ se se committâ continere, dum, cum alâ itur viâ, & erratur, remedio non est locus, ac necessario peritur.*

XXIV. Cum post captivitatem Babylonicam Populus Israëliticus Solymas

lymas rediret, creditum fuit, superfore ignem pro Sacrificijs, quem Jeremias occultaverat; sed loco ignis aquam repperunt stagnantem & lutulentam: & non invenerunt ignem sed aquam crassam. Quid si idem vobis quoque eveniret? Quid si etiam vos coram Tribunali divino in vobis ignem charitatis inquireretis, & loco ignis repperiretis aquam turbidam, terrestrem, lutosam odij inveterari & nunquam depositi? Quid inquam tunc vobis fieret? an non de omni pro vobis bono actum foret? sine charitate nulla Deo victima grata est: *stradidero corpus meum ut ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Verum est: aqua illa crassa, & ut ita dicam, mortua, quam populus invenit, cum radijs solis fuit exposita, suspendo proflus prodigio in luculentam subito flammam mutata est: Aqua tamen vestra semper eadem, languida, quin & mortua permanebit; siquidem nullus vobis Sol oriatur, omne vobis lumen extinctum erit; nox succederet profunda, finem non habitura: *Non erit amplius sol ad ascendendum.* An his auditis & perpenis horror artus non occupat.

XXV. Ad sedandam Adolescentulorum Iram, ajunt, nullum esse remedium promptius, quam si frigidam eorum tergum perfundatur. Accepto hoc remedium in omnium illorum salutem, qui furore haecenus implacabili aguntur. Tantum vobis gelidi timoris affundam ex consideratione status ac conditionis vestrae, ut momento valetudinem recuperetis. Id

quod non aliam melius ratione faciam, quam eventus cujusdam terrifici narratione, ex quo cognoscatis, quid tandem sit, extremis admovei prius, quam ponantur ex animo odia, aut ea ponere volentibus opera jungatur.

XXVI. In Coetu aliquo plurimum duo agebant, amici primum, mox autem Vatiniano inter se odio dissidentes, aded ut neuter alterum obivium salute dignaretur. Duo menses abierant, cum, qui injuriam insulic, tali morbo correptus est, quo in periculo constitutus, antequam Sacris Christianis muniretur, offensum ad se evocari curavit, & praesentibus multis veniam ac pacem rogavit. Nec renuit alter, quantum quidem ad speciem externam attinebat; sed sicut in animo offensam non condonaverat, ita in suo ab aegrotante discessu amaro cum risu ad circumstantes dixit: Tandem superbus iste ac tumidus, timorem prodidit. Audijt malo suo fato verba isthaec moribundus, & refores, quod evomuerat, venenum, & quidquid posuerat, odij; si ita, inquit, se res habet, nec ego tibi condono, quod nunc effutiisti, nec cupio, ut mihi, quam prior intuli, injuriam remittas. Haec inter loquendi facultate destitutus, nullis nec precibus, nec rationibus cessit, sed obduratus animam exhalavit. Postquam illatus est tumulo, ecce omnibus mensae assidentibus ferale spectrum adstetit, & voce horribili: ubi est, exclamavit, ubi est, scelestus ille, cujus causam in Infernum detrusus sum? ita est, damnatus

Bellar. ad s. Prac. apud Seb. d. Abren. in Inst. l. 7. s. 4. §. 5.

EGNERI
IO Christianus

Ita ad
pibus
tunc
audite
nem
nebu
argone,
omnis
de se
tunc
anquillo
ino ab
fortuno
quis tu
sultine
prehor
Io 10
nemini
is nec
trina S.
ne salu
in amare
auto non
Inimicus
rti ellis,
atem in
o splen
elucet.
illis om
su fic
impulla
ullit.
s e pla
ie sem
itue via
ecus, ac
vitatem
ecus So
lymas

natus sum ob odium, quo; cum animam efflarem, in illum flagravi; sed nec ille, qui tantam exitio meo causam dedit, erit saluus. Et cum dicto in illum, ut Canis in Canem, involavit: Hic autem arctè prehensus, dum se moribus extricare laborat, ne in abyssum abripiatur, spectrum verò moribus arctius obluquantem stringit, ut secum auferat, subito sub ambobus terra magno se hiatu aperuit, & ambos absorpsit, dum quisvis alterum luctando superare nitebatur. O Aquam frigidam, Auditores, ad extinguenda Iræ incendia! agite, quid vobis videtur? an non æquum est, ut qui tali conditione sunt, timore ac tremore percellantur? Mors inquit omnibus; ita omnino, omnibus, omnibus. Quid si igitur vitam antè, quam odium finiremus? Merito proin ad omnes verbis utor Ecclesiastici, qui me hanc in vos aquam effundere docuit; *Memento novissimorum & desine inimicari.* An non & solius mortis memoria sufficiat, ad omnem quocumque demum fervore ebullientem Iræ extinguendam?

XXVII. *Memento igitur, memento novissimorum.* Considerate, mortem moras trahere non posse; atque ideo tam stulti non sumus, ut periculo nos exponamus moriendi instar Canum ejusmodi rabidorum. An fieri poterit, ut odia nostra antè nos non expirent? Visum est etiam Gentilibus id esse rationi dissentaneum; qui propterea dicebant, mortaliū Iras licet alioquin justas, injustas fieri, cum fuerint immortales.

Quantò igitur magis hoc absonum videri debet Christianis? Flumina, ubi in plura brachia fuere divisa ac distracta, antequam ad mare sese recipiant, denuo conjunguntur. Et Christiani inter se discordes ac divisi in more æternitatis abire volent, quin perfectà concordia uniantur? non in procul à nobis mors distat, ut ad conjunctionem hanc diu procrastinant; imò contrà tam est nobis vicina, ut non jam possimus dici in pulverem abituri, sed jam esse pulveris; *Pulvis es, & in pulverem reverteris.* Et sub tam modico cinere tantus sit ignis?

XXVIII. *Memento novissimorum.* Pèrpendite, quòd morti judicium succedat, ex quo sententia dependet, ut salutis, aut exitij sempiterni. Qui igitur agit, si nulla vos sollicitudo tangit, misericordiam Proximis exhibendo benignam potius ac misericordem, quam rigidam ac formidandam ex Judice sententiam audiendi? Inculque manu est, modum ac rationem eligere, quâ à Deo judicetur; aut dementer, aut rigidè & inclementer; & non est, qui curet? Humanis etiam Legibus constitutum est; ut ipsi statuti ac Legibus Actor conveniant, quibus ipse Reum subiectum esse voluit. Reputate igitur vobiscum, an non amplius quid Leges Divinæ à vobis postulatur sint: *Dimittite & dimittentur;* ait Christus. Vos inquit non concederitis? *Nisi remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris;* Parum proderit, stulti vobis

Eccl.
28. 6.

Arifl. 1.
Rhet.
c. 22.

opinionem persuasisse; quasi veniam tribueritis, quando revera non tribuistis: dicentes Pax Pax, & non erat Pax. Quid enim pro excusatione vestra obtendetis: forsan, omnes vobis Theologos assensisse, posse veniam negari ex Zelo iustitiae, cuius est reos punire? Optimè: sed Theologi quoque respondebunt, nunquam se assensisse, ut ipso facto veniam ex hac ratione negaretis; solummodo dixisse se, ex hac ratione posse negari. Reponeatis porro, ipsos etiam Confessarios tali doctrinâ nixos, nunquam se difficiles præbuisse in impertienda vobis absolutione, quamvis pacem rogati, in illa neganda immobiliter persisteretis. Optimè. Sed Confessarij denovo reponunt, absolutionem vobis se impertivisse, contestatis, vos interea ijs, quibus pacem negabatis, nil quidquam mali velle ac cupere. Et tunc quod effugium supererit: Quod si Confessarij, quàm Theologi vobis concesserint, inimicis vestris injuriæ remissionem negare, etiam cum viderent, vos ad eam negandam non nisi livore concitari; sciatis velle, eos non tantum vobis ad salutem non profuisse, sed sibi insuper ipsis damnationem occurrivisse, tanquam incendij illius promotores, quod in animis vestris extinguere ex munere suo debuissent. Procul hinc fraudes inanissimas, procul vanas excusationes! Tutiora in negotio tanti ponderis eligamus.

XXIX. Memento novissimorum. Memore tenete, jam à sex mille annis in ipsius terræ visceribus fornacem im-

mento igne succensam ardere in ultionem potissimum eorum, qui injurias pertinaci odio persequuntur. De his enim maximè per Ezechielem dicitur: *Descendens in Infernum cum armis suis.* Quia licet Damna omnes sua secum vitia deferant, illi tamen, qui vindictam spirant, eadem secum portant, ut porro exercent. Ira, Rancor, Furor, Odia intestina, sunt ignes, qui etiam in Inferno ardent, *Vestra spiritualia in damnatis consumantur.* docet S. Thomas. Et ideo quo plus hujusmodi ignis accenderitis, tanto habitatoribus infelicissimæ illius abyssi similiores esse cogistis. Vindicate, vindicate vos; sæpenumerò Cacodæmones in nocturnis Sagarum conventibus clamabant, alioquin vos jugulabimus. *Placiscimini vos: alioquin moriamini:* Usque adeò Cacodæmones ad vindictam anhelant.

XXX. Ex altera parte Memento novissimorum: oculos vestros ad pulcherrimam illam pacis regionem levare, ubi Beatus qui vis perpetuo charitatis vinculo ligatus alteri jungitur, nec suum magis, quàm alterius bonum amat. Viam inimus ad illam simul perreçturi patriam, *ne irascat* *Gen. 45.* *mini in via.* O quàm amplum vel nuda die præmium recipietis, si Dei amore vos ipsos in re sentiat tam durâ, qualis est, reddere pro malo bonum, deviceritis! Sanctus Engelbertus Archiepiscopus Colonienfis ob unam talem victoriam ad Cælestem Martyrum Chorum fuit delatus. Unum unicum mihi ostendite ex ijs ad Chorum Martyrum eveçtum, qui asserabant, Zelo

Ezech. 31. 27.

S. Thom. Quodl. 8. q. 7. a. 17.

Delrio 2. q. 18. S. His & similib.

Gen. 45. 24.

EGNERI
IO CRISTIANUS

Zelo iustitiæ inductos se veniam negasse.

XXXI. *Memento novissimum, & desine inimicari.* Non sentire primos iracundiæ motus Angelorum est (dicebant Sancti illi Eremitæ incolæ) sed iram nunquam deponere, est Diabolorum. *Desine inimicari.* Finiamus denique omnia iurgia, & hodierna quidem sic illa beata dies, quâ finiamus. Veniam proximo concedamus, ut pacem cum Deo nunc & in futurum habere mereamur, qui Adversarijs nostris etiam tacentibus reconciliationem nobis imperat: *Vade reconciliari fratri tuo.* Et si passio nostra dubias nobis hæc palmas facere conatur, ad Deum recurramus, qui favo-

Matth.
5. 14.

re suo nos fortes efficiat; & in hac pugna victores Davidem imitemur, qui cum in promptu haberet de Sabe inimicissimo sibi Rege vindictam sumere, continuit sese, & Deum, ut in vehementi hac tentatione sibi succurreret, invocavit: *Propitius sit mihi Dominus, ne extendam manum meam in Christum Domini.* Et si Deus a vota vocatus tam fuit ad subveniendum servo tuo promptus, eoque triumphum inter omnes, quos de se referre homo potest, maxime prodigiosum concessit; non dubitemus, quin etiam nobis sit adfuturus, ut tam signa facta si non æquare, imitari saltem valeamus.

DISCURSUS XXIII.

De gravi malo Luxuria.

I. **N**escio, an unquam forsulerit, ut alicujus ex bibacibus illis decoctoribus lateri assideretis, qui omne suum tempus in cauponis absumunt, quasi tam solam ob causam vivant, ut vorent, & vorent, ut bibant. Hoc si vobis accidit, statim, credo, animadvertetis gravius eos vinum redolere, quam dolium, a quo regrediuntur; ipsi tamen soli fetorem non notant, & cum alijs omnibus sint intolerabiles, sibi soli in rem tam facta non displicent. Habetis in his talibus Luxuriosi hominis

imaginem. Quemadmodum enim qui sobrijs sunt, redundantis illius ni fetorem sentiunt, non item, qui illo sunt ebrijs; ita Sancti, & omnes boni infinito odio omnes sensum spurcitiem persequuntur: cum contra illi, qui libidine inquinati sunt; quantumcunque coram Deo & hominibus plusquam mortificati fuerint, fetoris nihil quidem percipiunt, ac dicant: quid mali est sensum quædam fragilitas? omnium, quæ facit homo, malorum minimum est. Videamus nonnihil, an ab huiusmodi ebriorum cerebro fuerint hæc exhalationes excutere valeamus, quibus